

MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI
PUNKT PODAWCZY

2016-12-20

FORMULARZ ZGŁOSZENIA ZAINTERESOWANIA PRACAMI NAD PROJEKTEM
USTAWY

Załączniki .....

**ZGŁOSZENIE
ZAINTERESOWANIA PRACAMI NAD PROJEKTEM - ZGŁOSZENIE ZMIANY DANYCH***

ustawy z dnia 2016 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (RCL UD145)
.....
(tytuł projektu założeń projektu ustawy, projektu ustawy lub projektu rozporządzenia - zgodnie z jego treścią udostępnioną w Biuletynie Informacji Publicznej lub informacją zamieszczoną w wykazie prac legislacyjnych Rady Ministrów, Prezesa Rady Ministrów albo ministrów)

A. OZNACZENIE PODMIOTU ZAINTERESOWANEGO PRACAMI NAD PROJEKTEM

1. Nazwa/imie i nazwisko**
PROFI CREDIT POLSKA S.A.

2. Adres siedziby/adres miejsca zamieszkania**

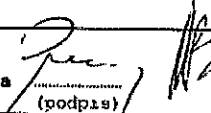
3. Adres do korespondencji i adres e-mail
Kancelaria Radcy Prawnego Stefan Cieśla ul. Wronia 45/175; 00-870 Warszawa; sfciesla@radcaprawny-ciesla.pl

B. WSKAZANIE OSÓB UPRAWNIONYCH DO REPREZENTOWANIA PODMIOTU WYMENIONEGO W CZĘŚCI A W PRACACH NAD PROJEKTEM

lp.	Imię i nazwisko	Adres
1	R.pr. Stefan Cieśla	
2		
3		
4		
5		

C. OPIS POSTULOWANEGO ROZWIĄZANIA PRAWNEGO, ZE WSKAZANIEM INTERESU BĄDĄCEGO PRZEDMIOTEM OCHRONY

Proponuje się podniesienie poziomu kosztów kredytu konsumenckiego do poziomu pokrywającego koszt pieniądza oraz koszt zwiększonego ryzyka pożyczkobiorcy.

D. ZAŁĄCZONE DOKUMENTY		
1	Wypis z KRS spółki Profi Credit Polska S.A.	
2	Pełnomocnictwo dla radcy prawnego Stefana Cieśla	
3	dowód uiszczenia opłaty skarbowej od pełnomocnictwa	
4		
5		
6		
7		
8		
E. Niniejsze zgłoszenie dotyczy uzupełnienia braków formalnych/zmiany danych** zgłoszenia dokonanego dnia ..... (podać datę z części F poprzedniego zgłoszenia)		
F. OSOBA SKŁADAJĄCA ZGŁOSZENIE		
Imię i nazwisko	Data	Podpis
STANOWNIK PAWLIC	12.12.2016	
Agnieszka Bako	12.12.2016	
G. KLAUZULA ODPOWIEDZIALNOŚCI KARNEJ ZA SKŁADANIE FAŁSZYWYCH ZEZNAN		
Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia		 (podpis)

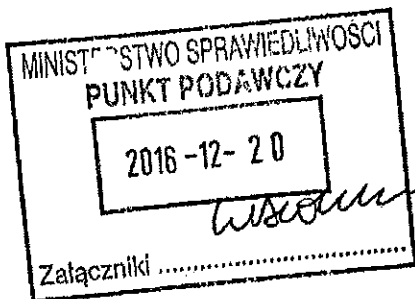
* Jeżeli zgłoszenie nie jest składane w trybie art. 7 ust. 6 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbینگowej w procesie stanowienia prawa, treść: „ – Zgłoszenie zmiany danych” skreśla się.

** Niepotrzebne skreślić.

Pouczenie:

1. Jeżeli zgłoszenie ma na celu uwzględnienie zmian zaistniałych po dacie wniesienia urzędowego formularza zgłoszenia (art. 7 ust. 6 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbینگowej w procesie stanowienia prawa) lub uzupełnienie braków formalnych poprzedniego zgłoszenia (§ 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 sierpnia 2011 r. w sprawie zgłaszania zainteresowania pracami nad projektami aktów normatywnych oraz projektami założeń projektów ustaw (Dz. U. Nr 181, poz. 1080)), w nowym urzędowym formularzu zgłoszenia należy wypełnić wszystkie rubryki, powtarzając również dane, które zachowały swoją aktualność.
2. Część B formularza wypełnia się w przypadku zgłoszenia dotyczącego jednostki organizacyjnej oraz w sytuacji, gdy osoba fizyczna, która zgłasza zainteresowanie pracami nad projektem założeń projektu ustawy lub projektem aktu normatywnego, nie będzie uczestniczyła osobiście w tych pracach.
3. W części D formularza, stosownie do okoliczności, uwzględnia się dokumenty, o których mowa w art. 7 ust. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbینگowej w procesie stanowienia prawa, a także pełnomocnictwo lub projekt założeń projektu ustawy.
4. Część E formularza wypełnia się w przypadku uzupełnienia braków formalnych lub zmiany danych dotyczących wniesionego zgłoszenia.

Warszawa 20 grudnia 2016r.

Podsekretarz Stanu
W Ministerstwie Sprawiedliwości
Szanowny Pan Marcin Warchoń

Wielce Szanowny Panie Ministrze

Działając w imieniu Profi Credit Polska S.A., w związku z dokonaniem przez naszego Mocodawcę „Zgłoszeniem Zainteresowania Pracami Nad Projektem Ustawy o Zmianie Ustawy Kodeks karny i Niektórych Innych Ustaw” opublikowanego przez RCL pod numerem UD 145, zgłaszamy następujące stanowisko:

1. W odniesieniu do regulacji zawartej w art. 6 projektowanej ustawy a dotyczącej zmiany ustawy o kredycie konsumenckim proponujemy pozostawienie kosztów pozaodsetkowych na dotychczasowym poziomie, ze względu na fakt, iż poziom ten został wprowadzony w ubiegłym roku, ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1357 i 1830), po długotrwałym procesie legislacyjnym w toku którego przeprowadzono dogłębne prace studialne nad poziomem kosztów pozaodsetkowych.
2. Jeżeli zdaniem Pana Ministra utrzymanie dotychczasowych kosztów byłoby niemożliwe, proponujemy wprowadzenie mechanizmów zaproponowanych w „Projekcie zmian w ustawie o kredycie konsumenckim i ustawie – Kodeks wykroczeń” autorstwa Prawa i Sprawiedliwości z roku 2013 (druk sejmowy nr. 1824), w którym to projekcie Prawo i Sprawiedliwość proponowało zdecydowanie sprawiedliwe rozwiązania, uwzględniające specyfikę różnych sektorów firm pożyczkowych, opracowanych po długotrwałych rozmowach przeprowadzonych przez posłów PIS z podmiotami rynku finansowego, z konsumentami, oraz z doradcami profesjonalnymi (np. PwC).

UZASADNIENIE

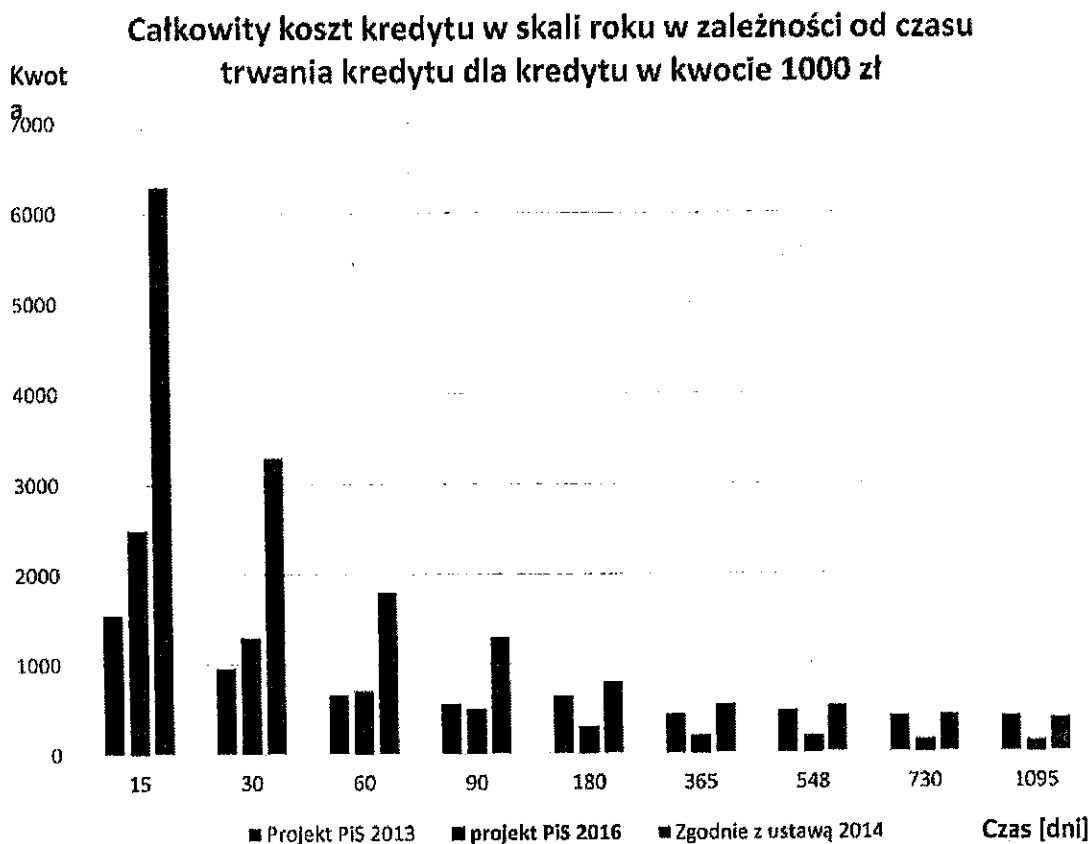
Z wielkim zainteresowaniem zapoznaliśmy się z proponowanymi przez Ministerstwo Sprawiedliwości zmianami dotyczącymi udzielania kredytów konsumenckich i kredytów udzielanych w trybie Kodeksu cywilnego. W naszej opinii wiele z nich to zmiany idące w dobrym kierunku. Za takie uważamy zwłaszcza proponowane rozwiązania dotyczące zasad ustanawiania zabezpieczeń kredytów konsumenckich, wprowadzenia obowiązku informacyjnego w stosunku do wszystkich umów o świadczenie usług finansowych konsumentom czy też wprowadzenie nowych typów czynów zabronionych.

Wprowadzenie tych zmian może wpłynąć na lepszą ochronę konsumentów usług finansowych, a zwłaszcza na ochronę ludzi starszych i osób cierpiących od dłuższego czasu na choroby przewlekłe, przed chciwością i nieuczciwością niektórych podmiotów świadczące te usługi. Cennym jest zwłaszcza zamiar proponowanego ustawowego ograniczenia wysokości zabezpieczenia kredytu konsumenckiego, ponieważ pomimo licznych orzeczeń sądów o braku podstaw do ustanowienia zabezpieczenia w postaci nieruchomości, w tym nieruchomości mieszkalnej lub innych cennych dóbr, na poczet zabezpieczenia kilkuset złotowego kredytu wciąż jeszcze zdarzają się pożyczkodawcy, zwykle spoza rynku profesjonalnych kredytodawców udzielających kredytów bankowych lub pożyczek pozabankowych, którzy nadal wymuszają na kredytobiorcach tego rodzaju zabezpieczenia, ponieważ nie ma jednoznacznego prawnego zakazu ustanawiania tego rodzaju zabezpieczeń w ustawie o kredycie konsumenckim. Wprawdzie z niektórych przepisów Kodeksu cywilnego można domniemać, iż zabezpieczenie kredytu nie powinno w nieuprawniony sposób przekraczać wysokości pożyczonej kwoty pieniężnej, lecz brak jednoznacznych zapisów powoduje, iż tylko sąd może uznać, iż pożyczona kwota jest nieadekwatna w stosunku do zabezpieczenia. Również wprowadzenie powszechnego obowiązku informacyjnego wydaje się słusznym, choć trudniejszym do wyegzekwowania, ponieważ większość pożyczkodawców i pożyczkobiorców prywatnych nie będzie miała właściwej świadomości prawnej w celu realizacji powyższej regulacji. Poprawa świadomości prawnej, będącej na niskim poziomie zwłaszcza wśród tych grup obywateli, które są najbardziej narażone na konieczność posilkowania się zewnętrznym kapitałem pozabankowym, będzie stanowiła duże wyzwanie dla Ministerstwa Sprawiedliwości.

Trzeba jednak pamiętać, iż nie wszystkie podmioty działające na rynku usług finansowych i udzielające kredytów konsumenckich i produktów im podobnych to przedsiębiorcy lub osoby fizyczne nieuczciwe, z góry zakładające zamiar bezpodstawnego i nadmiernego wykorzystania trudnej sytuacji życiowej konsumenta. Już w tej chwili standardy bankowe oraz standardy profesjonalnych firm pożyczkowych nie pozwalają na żądanie wyśrubowanych zabezpieczeń, a standardy te w połączeniu z rzetelnym egzekwowaniem wymogów ustawowych przez UOKiK w zakresie ochrony konsumenta, nie pozwalają także na lekceważenie obowiązku dokładnego informowania konsumenta w zakresie kosztów kredytu konsumenckiego, wysokości i harmonogramu spłat oraz finansowych konsekwencji nierzetelnego spłacania kredytu. Reprezentując firmę działającą na rynku usług finansowych, pragniemy zwrócić Pana uwagę na fakt, iż w projekcie zmian w ustawie o kredycie konsumenckim w art. 36a Ministerstwo proponuje niezwykle drastyczne ograniczenie kosztów kredytu konsumenckiego. Jako pożyczkodawca pozabankowy musimy zdecydowanie podkreślić, iż kolejne tak istotne ograniczenie kosztów kredytu konsumenckiego (pierwsza regulacja całkowitego kosztu kredytu konsumenckiego miała miejsce w 2014 r) wpłynie negatywnie na funkcjonowanie firm pożyczkowych, zwłaszcza firm udzielających pożyczek długoterminowych, do których zalicza się PROFİ CREDIT POLAND. W tym miejscu musimy podkreślić, iż regulacja ta w znacznie większym stopniu „dotknie” takich przedsiębiorców, jak PROFİ CREDIT, udzielających wyłącznie kredytów na okres od 6 miesięcy do 4 lat niż firmy tzw. chwilówkowe udzielających pożyczek na okres od 1 tygodnia do 2 miesięcy. Nie negując potrzeby istnienia takich produktów finansowych, które niewątpliwie ratują konsumentów w wielu trudnych sytuacjach życiowych, pragniemy uświadomić Projektodawcom, iż klienci tych firm mogą otrzymać od nich do dyspozycji niewielkie kwoty, nie przekraczające w zasadzie 2000 zł. W przypadku, kiedy ich potrzeby przekraczają tę sumę, wówczas zwracają się do takich firm, jak PROFİ CREDIT, gdzie mogą otrzymać kredyt w wysokości nawet do 25 000 zł i spłacać go przez kilka lat w ratach o wysokości dostosowanych do możliwości finansowych. Po wprowadzeniu proponowanego limitu całkowitego kosztu kredytu

część tej korzystnej oferty będziemy musieli ograniczyć. Poniżej zamieściliśmy wykres obrazujący, jak ten limit wpływa na zwrot kapitału w zależności od czasu trwania pożyczki / kredytu:

Wykres 1. Wysokość całkowitego kosztu kredytu konsumenckiego w skali roku

Wykres jasno pokazuje, jak niski maksymalny koszt kredytu przyznany został w projekcie ustawy kredytom długoterminowym, których koszt jest de facto najdroższy, ponieważ jeden kredyt jest obsługiwany przez firmę przez okres do trzech lat (36 miesięcy), a nie jak w przypadku chwilówek – przez okres do 2 miesięcy. Dlatego stawia to firmy chwilówkowe w uprzywilejowanej pozycji, co jest niezgodne z ustawą o działalności gospodarczej. Ponadto zupełnie niezrozumiałe jest przyjęcie przez Projektodawcę, omówionej w uzasadnieniu zasady, iż całkowity koszt kredytu konsumenckiego nie może być większy niż wartość odsetek maksymalnych. Koszt udzielenia pożyczki nie jest w żaden sposób skorelowany z odsetkami i pełni całkowicie inną funkcję w przedsiębiorstwie, niż odsetki. Tak, jak dzieje się to w bankach, tak i w instytucjach pożyczkowych odsetki pełnią funkcję tworzenia zysku przedsiębiorstwa i mają zrekomensować ewentualne skutki inflacji. Całkowity koszt kredytu ma natomiast pokryć koszty pieniądza, koszty ryzyka kredytowego oraz koszty udzielenia kredytu i koszty jego obsługi, a zależy od wielu czynników stałych i zmiennych, takich jak ceny towarów i usług, ceny wynajmu powierzchni biurowych, prowizje agentów, wynagrodzenia pracowników i wielu innych. Dlatego też postulujemy o rezygnację z wiązania limitowania całkowitego kosztu kredytu konsumenckiego z odsetkami jako całkowicie oderwanego od zasad ekonomicznych kalkulowania kosztów w przedsiębiorstwach, a więc arbitralnego. Dodatkowo, w Uzasadnieniu Projektu Ministerstwo powołuje zdarzenia z lat 2003 o 2010, nie biorąc pod uwagę, że w roku 2014 uchwalone

zostały zmiany w ustawie o kredycie konsumenckim, które w sposób zdecydowany zmieniły sposób funkcjonowania pożyczkodawców pozabankowych, wprowadzając ściśle zasady funkcjonowania firm pożyczkowych, zasady udzielania przez nie kredytów włącznie z obowiązkami informacyjnymi w stosunku do konsumentów oraz ustanawiając limit całkowitego kosztu kredytu.

Negatywny wpływ projektowanego limitu całkowitego kosztu kredytu na funkcjonowanie rynku długoterminowych pożyczek pozabankowych przejawia się przede wszystkim w zmianie profilu klienta akcji kredytowej. Zmiana ta będzie wynikała z bardziej restrykcyjnej weryfikacji zdolności kredytowej kredytobiorcy, a co za tym idzie zawęzi w sposób znaczący grupę naszych klientów do osób najzamożniejszych, dających największe gwarancje spłaty pożyczki, ponieważ firma nie będzie dysponowała dotychczas posiadanymi środkami na pokrycie strat wynikających z niespłaconych zobowiązań. Tym samym weryfikacja ta wyeliminuje grupy większego ryzyka, dla których obecnie Profi Credit Polska jest jedynym dostawcą gotówki.

W tym miejscu należy opisać główne cechy dotychczasowego konsumenta korzystającego z pożyczek pozabankowych. Jak wynika z Raportu PwC¹, głównymi klientami firm pożyczkowych, nie tylko w Polsce, ale i na świecie, są ludzie z obszaru wykluczenia w zakresie kredytów bankowych. W Polsce wielu z nich wykluczyła z tego rynku Rekomendacja T KNF, zaostrzająca kryteria udzielania kredytów konsumenckich przez banki w celu ochrony tych instytucji przed nadmierną ilością złych kredytów w obliczu pogarszającej się sytuacji polskich gospodarstw domowych oraz wynikający z sytuacji kryzysu gospodarczego rozwój tzw. „umów śmieciowych” niepozwalających na uzyskanie kredytu w bankach.

Przeciętny Konsument rynku pożyczek pozabankowych to człowiek, który popadł w chwilowe problemy finansowe lub ma stałe lecz niskie dochody lub jego dochody są nieregularne, np. z przyczyny nieregularnych wypłat wynagrodzenia przez pracodawcę (problem częsty w ostatnich latach w Polsce) i z tego tytułu nie może uzyskać kredytu bankowego, ponieważ bank (zwłaszcza w wyniku Rekomendacji T KNF) nie może udzielić mu kredytu. Ten właśnie konsument w sytuacji kryzysowej udaje się po finansowanie zewnętrzne do firmy pożyczkowej.

Z Raportu Federacji Konsumentów² wynika, że klienci firm pożyczkowych to ludzie o stosunkowo niskich dochodach, mieszkający w małych (ok. 25%) i średnich miastach (ok. 34%) [Raport Federacji Konsumentów – grudzień 2013 r.]. Z Raportu PwC wynika dodatkowo, że ich średni miesięczny dochód na gospodarstwo domowe wynosi do ok. 2500 zł, a na osobę – ok. 950 zł).

Raport Federacji Konsumentów z kolei wskazuje potrzeby gospodarstw domowych konsumentów kredytów pozabankowych. Na pytanie o możliwości spłaty bieżących rachunków, blisko 44% respondentów odpowiedziało, że ma problemy ze spłatą rat kredytów i ok. 40% respondentów stwierdziło, że z trudem spłaca raty kredytu.

Jak wynika z danych posiadanych przez PROFI CREDIT³ - dużą część klientów firmy stanowią osoby ze średnim wykształceniem (53%), powyżej 40 roku życia (ponad 70 %), a 38% to emeryci i renciści. Wszystkie te 3 grupy łączy jedna wspólna cecha: **wykluczenie z rynku pracy.**

¹ Raport PwC „Rynek firm pożyczkowych”, grudzień 2013

² Raport Federacji Konsumentów „Konsument na rynku usług pożyczkowych”, grudzień 2013

³ Dane PROFI CREDIT S.A.

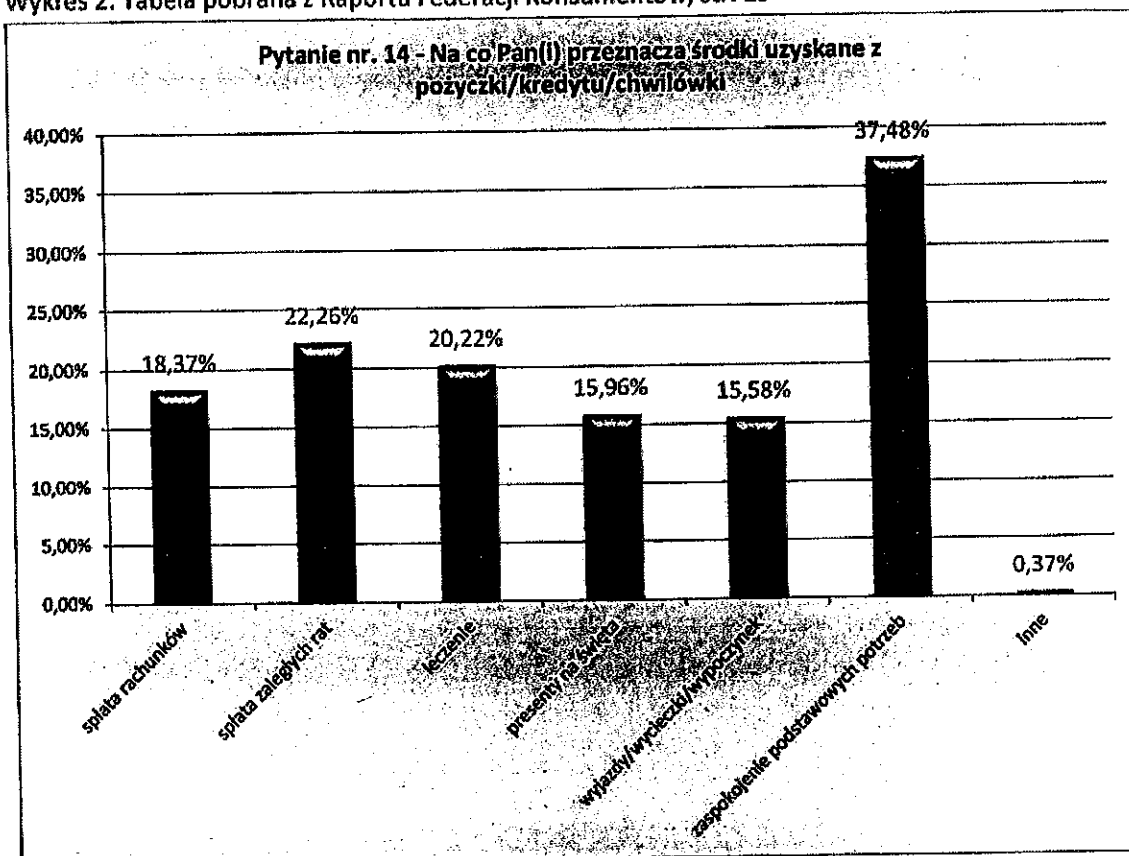
Na marginesie należy dodać, iż wśród klientów firm pożyczkowych jest też dość liczna grupa osób i firm wiarygodnych również dla banków, które jednakowoż chętniej korzystają z usług firm pożyczkowych, ponieważ znacząco krótszy czas uzyskania pożyczki oraz mniejsza liczba formalności są dla nich najważniejszymi czynnikami na amerykańskiej zasadzie, że „czas to pieniądz”.

Federacja Konsumentów omówiła w swoim Raporcie potrzeby, na których zaspokojenie zaciągane są pożyczki pozabankowe. Respondenci Federacji (aż 37,5%) stwierdzili, że najistotniejszym powodem zaciągania pożyczek i kredytów jest zaspokojenie podstawowych potrzeb, takich jak zakup wyprawki szkolnej dla dziecka, czy też zakup zimowej odzieży. Ważnymi przyczynami pobierania pożyczek są także spłata zaległych rat kredytów (ponad 22%) i leczenie (ponad 20%).

Badania te co do istoty potwierdza Raport PwC, który stwierdza, że głównymi celami pobierania pożyczek na rynku pozabankowym są: niezbędne remonty, bieżące wydatki, spłata zadłużenia, leczenie, wypoczynek, zabezpieczenie przyszłości dziecka, kształcenie dzieci. Z Raportu PwC wynika, iż powyższe cele są na tyle istotne dla wymienionych wyżej grup wykluczenia, iż ludzie ci są gotowi zaciągać nawet kosztowne pożyczki, aby te cele osiągnąć.

Na tzw. „przyjemności” (prezenty świąteczne i wypoczynek) kredyty i pożyczki zaciąga tylko nieco ponad 31% pożyczkobiorców.

Wykres 2. Tabela pobrana z Raportu Federacji Konsumentów, str. 19

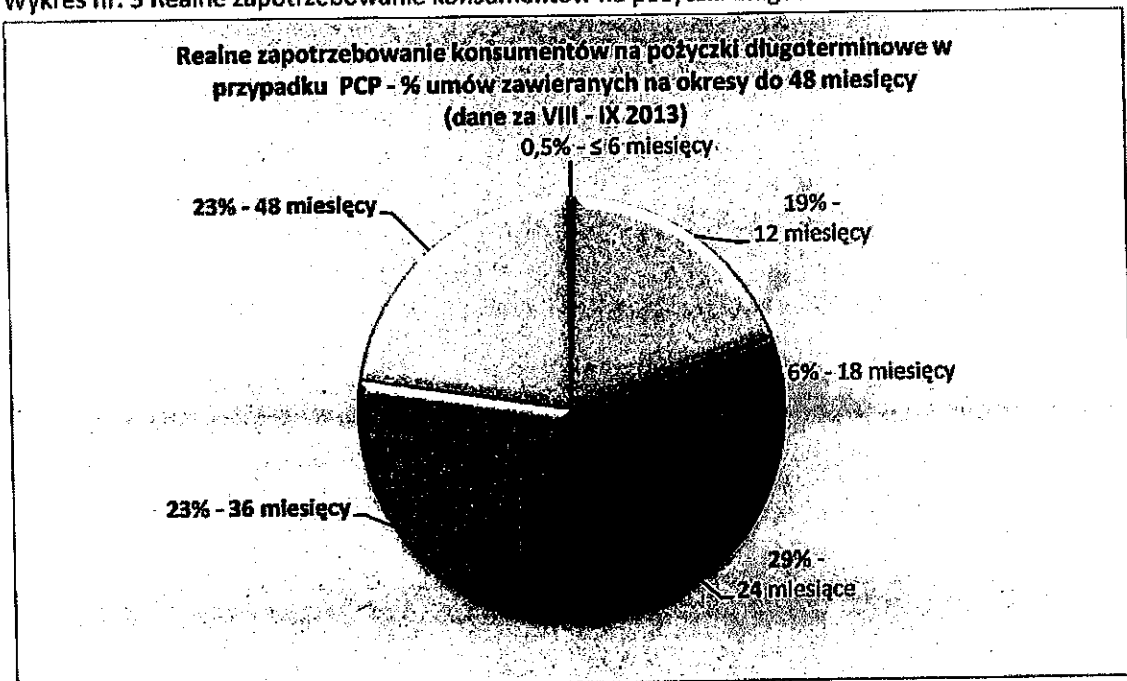
Dzięki pożyczkom (i kredytom) osoby te mogą dokonywać zakupów różnych towarów, na które bez nich nie mogliby sobie pozwolić. Trzeba tu podkreślić, że aż 20% respondentów przeznacza pożyczone kwoty na leczenie, bez którego grozi im długotrwała choroba, niepełnosprawność lub zgon.

Polski rynek Consumer Finance jest bardzo zróżnicowany. O stopniu tego zróżnicowania świadczą badania Federacji Konsumentów, przeprowadzone w drugiej połowie 2013 r. na reprezentatywnej grupie 1200 osób we wszystkich oddziałach Federacji na terenie całej Polski. Z badań tych wynika, że polscy konsumenci korzystają z bardzo różnorodnych źródeł finansowania:

- W pierwszej kolejności korzystają z kredytów i pożyczek w bankach oraz z zakupów ratalnych (po ok. 32%).
- W drugiej kolejności znajduje się finansowanie swoich potrzeb na rynku pożyczek pozabankowych. Na tym rynku zaciągają pożyczki ogółem ok. 15 % konsumentów rynku Consumer Finance. Istotne jest, że ponad połowa z tej grupy, czyli 8,5% ogółu konsumentów korzysta z pożyczek udzielanych na długi okres czasu, a zaledwie 6,6% - z pożyczek krótkoterminowych, czyli chwilówek.
- W ostatniej kolejności plasuje się pożyczka od znajomych albo rodziny (ok.13%).

Badania te świadczą dobitnie, że w Polsce rynek pożyczek pozabankowych jest istotnym źródłem pokrycia zapotrzebowania na środki finansowe. Wskazują także, że zapotrzebowanie na pożyczki długoterminowe jest większe (stanowi 56,3% rynku pożyczek pozabankowych), niż na pożyczki typu „chwilówki”.

Wykres nr. 3 Realne zapotrzebowanie konsumentów na pożyczki długoterminowe

Raport Federacji Konsumentów wyraźnie wskazał także na kryteria, jakimi kierują się konsumenci pożyczek pozabankowych przy wyborze finansowania zewnętrznego. Dla prawie 42 % ankietowanych

jednym z trzech najważniejszych kryteriów wyboru produktu kredytowego była niska rata spłat. Konsument taki, po zetknięciu się z problemem konieczności sfinansowania istotnej potrzeby życiowej, np. kosztów leczenia, spłaty zaległych rat kredytu hipotecznego, zakupu szkolnej wyprawki dla dziecka, musi zasilić budżet gospodarstwa zewnętrznym finansowaniem. Zaciąga wobec tego pożyczkę w firmie pożyczkowej. Z uwagi na niewielkie dochody - ważna będzie dla niego przede wszystkim niska rata pożyczki. Dlatego tak ważna dla dużej grupy konsumentów jest możliwie nieskrępowana działalność firm pożyczkowych udzielających pożyczek ze środków własnych. Ich oferta uzupełnia ofertę banków w obszarach, w których działalność banków, z uwagi na ochronę kapitałów powierzonych, jest wykluczona. Możliwie nieskrępowana, a więc bez szkody dla konsumenta, ale i bez konieczności ograniczania działalności przez pożyczkodawców.

Szanowny Panie Ministrze, w uzasadnieniu zmian w ustawach dotyczących udzielania kredytów konsumenckich i pożyczek Ministerstwo Sprawiedliwości jako Projektodawca skoncentrowało się na zagadnieniu karalności czynów zabronionych, w tym na wprowadzeniu nowych kategorii czynów zabronionych. Uważamy, że takie podejście ma sens i może przynieść oczekiwane skutki. Prosimy jednak o spojrzenie na temat przestępczości w obszarze pożyczek konsumenckich od drugiej strony. Ograniczenie oferty firm pożyczkowych dla określonych, najuboższych grup społecznych może wywołać skutek niezamierzony przez Ministerstwo w postaci rozwoju czarnego rynku pożyczek. Zdeterninowani ludzie, zagrożeni nagle np. utratą mieszkania z powodu niespodziewanego zwolnienia z pracy lub zagrożeni ciężką chorobą, której leczenia nie sfinansuje im państwowa służba zdrowia, a takich chorób jest sporo, a którym jednocześnie odmówi kredytu i bank i firma pożyczkowa, ponieważ dla niej także staną się niewiarygodni, dla ratowania mienia lub zdrowia udadzą się do podmiotów nielegalnie udzielających pożyczek, a więc do podmiotów działających na czarnym rynku.

Pragniemy w tym miejscu zwrócić uwagę Pana Ministra na fakt, iż przedsiębiorcy pożyczkowi działają w ramach obowiązującego prawa, ich przedsiębiorstwa są zarejestrowane w odpowiednich rejestrach, muszą spełnić warunki funkcjonowania przedsiębiorstw określone prawem, a ich działalność jest prowadzona na podstawie ustawy o kredycie konsumenckim i musi być zgodna z jej przepisami, w szczególności dotyczącymi zasad udzielania kredytów konsumenckich. Jeśli z nią zgodna nie jest – są na nie nakładane dotkliwe kary przez dbający o interesy i ochronę konsumentów Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Tak więc przedsiębiorstwa pożyczkowe podlegają w chwili obecnej nadzorowi ze strony Państwa. Jeśli ich działalność zostanie drastycznie ograniczona, wówczas powstała w wyniku tego zjawiska „niszę potrzeb konsumentów” zajmą najprawdopodobniej przedsiębiorcy nielegalni, którzy już z istoty swojego działania mają prawo za nic i z góry uwzględniają w swojej działalności ryzyko kar nakładanych przez prawo, w tym ryzyko kar wynikających z Kodeksu karnego. I tak, jak kary za kradzież nie powstrzymują złodziei od dokonywania przestępstw kradzieży, tak wprowadzanie nawet surowych kar za udzielanie pożyczek na czarnym rynku nie powstrzyma biznesmenów z tego rynku od udzielania nielegalnych, niezgodnych z prawem pożyczek. A dyktującymi warunki udzielania tych pożyczek będą oni i to oni będą ostatecznymi windykatorami. Nie mogąc odwołać się do sądu, do którego mogą się odwoływać i odwołują się legalnie działające firmy pożyczkowe, będą przeprowadzali windykację według własnych zasad. Zasady te będą zapewne jeszcze bardziej niezgodne z prawem niż zasady udzielania pożyczek, a windykatorzy przejdą do tzw. „czerwonej strefy”, określonej przez twórcę teorii agoryzmu Samuela Edwarda Konkina III w latach 70 ubiegłego wieku jako grupę, która stosuje dobrowolną działalność z użyciem agresji, niezgodną z

prawem naturalnym i nie zatwierdzoną przez państwo (np. handel ludźmi, niewolnictwo, wymuszenia, groźby karalne, szantaż, związane z przemocą fizyczną).

Panie Ministrze, w uzasadnieniu projektu zmian w ustawach dotyczących kredytów konsumenckich i pożyczek Ministerstwo zwróciło uwagę na rozwiązania karne, jakie są stosowane w innych w pełni demokratycznych państwach. Tworząc Projekt nie zwrócono jednak uwagi na doniesienia, jakie znajdują się w raportach licznych organizacji międzynarodowych odnośnie wzrostu zjawisk niepożądanych społecznie w demokratycznych państwach o dużej swobodzie gospodarki wolnorynkowej, w których wprowadzono znaczące ograniczenia z jednej strony udzielania kredytów konsumenckich przez banki, a z drugiej strony – ograniczenia działalności firm pożyczkowych przez ustawodawstwo mające teoretycznie chronić konsumentów przed nadmiernym „wykorzystywaniem ich przez pożyczkodawców”. Poniżej pozwalamy sobie przytoczyć kilka danych zebranych przez niezależne organizacje, mające na uwadze ochronę konsumentów przed skutkami działalności nieuczciwych pożyczkodawców:

W niektórych krajach zarówno w UE (np. RFN, Francja), jak i na świecie (np. Japonia, USA) wprowadzono limity kosztów (wyłącznie) pożyczek krótkoterminowych, gdzie okres kredytowania nie przekracza 12 miesięcy. Już takie ograniczenia kosztów pożyczek (określanych w prawie zagranicznym jako limity RRSO dla pożyczek udzielanych na okres poniżej 12 miesięcy) poskutkowały m. in. wyraźnym zwężeniem rynku pożyczek nielegalnych. Np. w Niemczech, gdzie RRSO jest ograniczone do max. 200% i jest różne dla różnych typów kredytów, gospodarstwa domowe 2 – 3 krotnie częściej kontaktują się z nielegalnymi pożyczkodawcami, niż przed wprowadzeniem limitów. Oznacza to, że ok. 8% pożyczkobiorców bierze pożyczki na tzw. czarnym rynku. Podobna sytuacja występuje m. in. we Francji i w Japonii oraz (po ostatnich regulacjach) – w USA. W Wielkiej Brytanii, do czasu wprowadzenia limitów kosztów pożyczek (wyłącznie) krótkoterminowych – na czarnym rynku udzielanych było zaledwie 3 % pożyczek, podobnie było w Hiszpanii. Limity, które w UK zostały ostatecznie wprowadzone w odniesieniu do (wyłącznie) pożyczek krótkoterminowych, zostały ustalone po przeprowadzeniu ponad rocznych badań zleconych przez Izbę Lordów instytucji będącej odpowiednikiem polskiej KNF. Badania te miały wskazać wpływ tego rodzaju limitów na rynek pracy, sytuację ekonomiczną konsumentów, gospodarkę, wzrost przestępczości oraz szeroko pojęte koszty społeczne takiego rozwiązania. Izba Lordów nie zajmowała się pożyczkami długoterminowymi.

Doniesienia o wzroście czarnego rynku w państwach, które wprowadziły ograniczenia całkowitego kosztu pożyczek pozabankowych znajdują się w raportach wielu organizacji zajmujących się rynkami finansowymi, m. in. w: *Study on interest rate restrictions in the EU, Final Report, Project No. ETD/2009/IM/H3/87*, Institut für Finanzdienstleistungen e. V. & Zentrum für Europäische Wirtschaftsforschung GmbH, *Economic and Social Risks of Consumer Credit Market Regulation*⁴; *Economic and Social Risks of Consumer Credit Market Regulation*⁵, *A comparative analysis of the regulatory and consumer protection frameworks for consumer credit in France, Germany and the UK; Industry Briefings: Should UK payday loans costs be capped? International Comparison*, CFA Consumer Finance Association. Także polscy eksperci wielokrotnie wypowiadali się na temat limitu całkowitego kosztu pożyczek. Wiele miejsca poświęcił mu Instytut Jagielloński w publikacji pt. „Stanowisko

⁴ Study on interest rate restrictions in the EU, Final Report, ec.europa.eu, 16 wrzesień 2010

⁵ Economic and Social Risks of Consumer Credit Market Regulation, www.policis.com

Instytutu Jagiellońskiego ws. regulacji sektora pożyczek pozabankowych”⁶, w której w rozdziale pt. „Limit to przeregulowanie” wskazuje wiele negatywnych skutków nadmiernego ograniczania limitu kosztów, ostrzegając m. in. przed rozwojem czarnej strefy.

W tej sprawie zabrało głos także wielu znanych i cenionych ekspertów, m. in.

- Prezes Krajowej Izby Gospodarczej podczas spotkania ekspertów w KIG w dniu 02.12.2013 r. w wypowiedziach eksperckich i medialnych;
- Prezes Związku Banków Polskich w wypowiedzi dla portalu lex.pl zmieszczonej 03.20.2013,
- Moniki Stec-Nowak (Dyrektor Departamentu Polityki Konsumenckiej w UOKiK) w wypowiedzi opublikowanej 22.07.2013 w portalu internetowym Newseria biznes).

Również Bank Światowy jest przeciwny ograniczaniu RRSO dla jakichkolwiek pożyczek czy kredytów konsumenckich, czemu dał wyraz w raporcie *Good Practices for Financial Consumer Protection*⁷.

Istnieje więc uzasadniona obawa, że w obliczu jeszcze bardziej zaostrzonego limitu całkowitego kosztu kredytu konsumenckiego niż w chwili obecnej również na rynku polskim powstaną liczne firmy nielegalnie udzielające pożyczek. Firmy te:

1. nie będą płaciły podatków do Skarbu Państwa
2. nie będą mogły windykować należności w sposób legalny, na drodze sądowej, będą stosowały jedyne im dostępne metody, tzn. metody przymusu bezpośredniego.

Reasumując: skutki nowej regulacji MF doprowadzą do następujących zjawisk na rynku:

- utrudnienia dostępu do legalnego pieniądza dla konsumentów,
- rozwoju szarej strefy,
- zmniejszenia zatrudnienia i zmniejszenia wysokości podatków dla Skarbu Państwa oraz zapewne
- wzrostu przestępczości związanej z windykacją należności. A podkreślić tutaj należy, że szkodowość w sektorze wynosi średnio 25%. Oznacza to, że 25% pożyczkobiorców będzie narażonych na brutalne metody windykacji.

Z powyższych raportów i wypowiedzi wynika, że istnieje realne zagrożenie wzrostem przestępczości w wyniku wprowadzenia limitu całkowitego kosztu kredytu konsumenckiego proponowanego przez Ministerstwo Sprawiedliwości, którego realnym efektem będzie znaczące ograniczenie długoterminowych pożyczek pozabankowych przez legalne instytucje pożyczkowe. Ograniczenie oferty pożyczki długoterminowej spowoduje pozbawienie części potencjalnych pożyczkobiorców dostępu do gotówki. Wówczas na rynku pojawią się z dużym prawdopodobieństwem nielegalne firmy oferujące podobne produkty. Ryzyko, jakie będą ponosiły, będzie jeszcze większe, niż w przypadku firm pożyczkowych, więc należy przypuszczać, że pobierany przez nie haracz będzie również zdecydowanie wyższy. Dodatkowo: Skarb Państwa zostanie pozbawiony znaczącej części podatków, jakie obecnie wpływają od firm pożyczkowych, o czym również wspomina Instytut Jagielloński w przytoczonej publikacji.

⁶ Instytut Jagielloński, Stanowisko Instytutu Jagiellońskiego ws. regulacji sektora pożyczek pozabankowych, 14 listopada 2013, portal internetowy PRNews.pl

⁷ International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank, *Good Practices for Financial Consumer Protection*, June 2012, www.worldbank.org

W związku z pojawieniem się pożyczek na czarnym rynku pojawią się także inne metody windykacji należności. Obecnie, jeśli pożyczka przestaje być spłacana, wówczas firma pożyczkowa przystępuje do zmuszonego procesu windykacji należności, która często kończy się na sali sądowej. W przyszłości, jeśli proponowane zapisy wejdą w życie, na rynku będą operowały podmioty nielegalne, których żadne ustawowe ograniczenia nie dotyczą. Nie będą także miały możliwości dochodzenia należności na drodze sądowej. Dlatego też trzeba będzie liczyć się ze znacznie bardziej agresywnymi metodami windykacji, włącznie ze stosowaniem metod przymusu bezpośredniego.

Ponadto pojawią się dodatkowe efekty pośrednie nowej regulacji w postaci wpływów do budżetu. Zmniejszona dostępność środków finansowych dla grupy ok. 2,5 miliona osób korzystających z pożyczek pozabankowych oznaczać będzie znaczące zmniejszenie ich możliwości nabywczych, a te będą oznaczały zmniejszenie popytu na rynku. Trzeba podkreślić, iż przyjmując, że jeżeli 2 500 000 konsumentów nie będzie mogło otrzymać pożyczki w wysokości średnio 5000 zł wówczas wartość zakupów w Polsce zmniejszy się o kwotę ok. 13 miliardów złotych.

Proponujemy, aby właściwe ośrodki planistyczne oceniły, jak zmniejszenie popytu o 13 miliardów zł wpłynie na prognozy rozwoju kraju. Przewidywana likwidacja pożyczek długoterminowych przekraczających 3000 zł przeznaczanych na konsumpcję będzie silnie odczuwalna dla wielu sektorów gospodarki: handlu, transportu, produkcji spożywczej etc. Pożyczki takie są zaclągane na inne cele, niż chwilówki i stanowią istotny czynnik zwiększający konsumpcję, a jednocześnie (w wymiarze czysto ludzkim) pozwalają osobom wykluczonym z rynku kredytów bankowych, osobom w najtrudniejszej sytuacji materialnej, na realizację ważnych potrzeb życiowych. **Trzeba w tym miejscu przypomnieć, że jak wynika z Raportu Federacji Konsumentów – aż 37,48 % ankietowanych konsumentów przeznacza pożyczone pieniądze na zaspokojenie podstawowych potrzeb.**

Dodatkowo, negatywne skutki pojawią się także na rynku pracy. W wyniku ograniczenia zakresu działalności firm pożyczkowych pracę może utracić en bloc nawet 25 000 osób w wyniku optymalizacji kosztów funkcjonowania firm pożyczkowych w skali kraju.

Podsumowując powyższe wywody wnosimy o życzliwe odniesienie się do proponowanych we wstępie wniosków.

Łącząc należne wyrazy szacunku

Rada Prawny

Stefan Cieśla

Do wiadomości:

- 1) Pan Henryk Kowalczyk – Minister, Członek Rady Ministrów, Przewodniczący Komitetu Stałego Rady Ministrów,
- 2) Pan Mariusz Hafadyj – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rozwoju,
- 3) Pan Piotr Nowak – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów,
- 4) Pan Marek Chrzanowski – Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego